

Aktualiseringar till socialtjänsten 2025

En sammanställning av aktualiseringar av barn och unga i
Gävleborg

Inledning och syfte

År 2025 markerar ett viktigt skifte för socialtjänsten i Sverige, då den socialtjänstlag som gällt sedan 1982 ersattes av en ny socialtjänstlag som trädde i kraft den 1 juli 2025. Den nya lagen syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, mer tillgänglig och mer kunskapsbaserad.

I korthet innebär den nya lagstiftningen att socialtjänsten ska nå ut till människor i ett tidigt skede, innan problemen blivit alltför omfattande, samt kunna erbjuda snabbare och enklare insatser, även utan individuell behovsprövning. Socialtjänstens arbete ska baseras på den bästa tillgängliga kunskapen om vilka insatser som kan göra mest nytta för individen. Lagen betonar även att socialtjänsten ska främja jämställda levnadsvillkor, bland annat genom att kvinnor och män bemöts utifrån sina individuella förutsättningar och utan könsstereotypa föreställningar.

Liksom tidigare är socialtjänstlagen en målinriktad ramlag med övergripande regler, vilket ger kommunerna möjlighet att anpassa arbetssätt och lösningar utifrån lokala behov och förutsättningar. För att socialtjänsten ska kunna bedrivas på ett kunskapsbaserat sätt krävs att kommunerna systematiskt följer upp och har god kunskap om utvecklingen i sin egen kommun. Uppföljning av den egna verksamheten är därmed en central del av socialtjänstens arbete, både för planering och utveckling av insatser samt för att möjliggöra ett mer förebyggande arbetssätt.

I Gävleborgs län påbörjades redan 2008 ett arbete med att förbättra och systematiskt dokumentera aktualiseringar av barn och unga (0–20 år) till socialtjänsten, vilket ligger väl i linje med den nya socialtjänstlagen. Syftet var att få bättre kunskap om vilka barn och unga som aktualiseras samt att bidra till en evidensbaserad praktik (Åsbrink, 2009). Arbetet inleddes i sju kommuner och har sedan 2011 omfattat samtliga tio kommuner i länet. Denna årsrapport är den artonde i ordningen sedan arbetet påbörjades. Rapportens syfte är att bidra med underlag för uppföljning och utveckling av socialtjänstens arbete med barn och unga i länet.

Första rapporten publicerades 2009 med data om aktualiseringar av barn och unga från sju kommuner.

Rapporten belyser följande frågeställningar:

- Hur många och vilken typ av aktualiseringar avseende barn och unga har inkommit till socialtjänsterna i Gävleborgs län under 2025?
- Hur många unika barn och unga har aktualiserats under året, och av vilka skäl?
- Vem eller vilka står för anmälningarna?
- Hur ser åldersfördelningen ut bland de barn som aktualiseras, och hur fördelas aktualiseringarna mellan flickor och pojkar?
- I vilken utsträckning leder aktualisering till att inleda en utredning?

Flera av resultaten som presenteras avser perioden 2021–2025.

Metod

Sedan arbetets start har FoU Välfärd stöttat länets kommuner i insamling, sammanställning och analys av data avseende barn som aktualiseras till socialtjänsten. Fram till och med 2024 har rapporteringen omfattat både halvårs- och helårsrapporter, medan rapporteringen från och med 2025 sker i form av helårsrapporter.

Länets socialtjänster genomför halvårsvisa utdrag (januari–juni respektive juli–december) ur respektive verksamhetssystem avseende registrerade aktualiseringar av barn och unga i åldern 0–20 år. Dessa uppgifter rapporteras till FoU Välfärd vid två tillfällen per år. FoU Välfärd sammanställer och bearbetar därefter materialet med hjälp av statistikprogrammet Jamovi, version 2.7.17.

Uppgifterna är inte personnummerbaserade och kan därmed inte kopplas till enskilda individer. Datamaterialet avser samtliga aktualiseringar, vilket innebär att samma barn eller ungdom kan förekomma vid flera tillfällen under ett och samma kalenderår. En begränsning med kommunernas verksamhetssystem är att de inte kan leverera exakta helårsuppgifter om antalet unika individer som har aktualiserats. Denna begränsning har funnits med sedan den gemensamma dokumentationen av länsdata påbörjades.

För att möjliggöra en uppskattning av antalet unika barn och unga per år används därför resultat från en tidigare aktgranskning som genomfördes i Gävle. Granskningen visade att cirka 15 procent av de barn som aktualiserades under perioden januari–juni även aktualiserades under perioden juli–december samma år. Mot denna bakgrund har antalet unika barn och unga som aktualiserats under 2025 beräknats genom att summan av de rapporterade unika barnen i de två halvårsutdragen reduceras med 15 procent.

Tillförlitlighet

För att säkerställa en så hög tillförlitlighet som möjligt i datamaterialet har en tidigare läns-gemensam referensgrupp tagit fram gemensamma rutiner för dokumentation. Dessa rutiner har beslutats i respektive kommuns socialnämnd och ska tillämpas av samtliga berörda verksamheter. De koder som används i dokumentationen är därmed gemensamma för länet och kan inte ändras på lokal nivå utan ett nytt beslut i socialnämnden.

Som stöd för en enhetlig och långsiktigt hållbar registrering finns en gemensam kodnyckel, vilken syftar till att minska tolkningsutrymmet vid registrering i verksamhetssystemen. Datamaterialet hämtas direkt från kommunernas verksamhetssystem, där socialsekreterare registrerar samtliga aktualiseringar till barn- och ungdomsenheterna. Sammantaget bedöms dessa åtgärder skapa goda förutsättningar för stabilitet och jämförbarhet i materialet över tid.

Samtidigt medför registerbaserade data alltid en risk för felkällor. Exempel på sådana är att inkommande ärenden inte registreras, att likartade situationer tolkas och definieras olika av olika handläggare, eller att registreringar blir felaktiga av misstag. Dessa faktorer kan påverka datamaterialets precision, även om den övergripande tillförlitligheten bedöms vara god.

Generaliserbarhet

Dokumentationen av registrerade aktualiseringar avseende barn och unga, samt de årliga sammanställningarna, omfattar i dag en sammanhängande tidsserie på 18 år. Datamaterialet uppvisar en hög grad av stabilitet över tid, vilket bedöms möjliggöra analyser av långsiktiga utvecklingsmönster och jämförelser mellan år.

Uppgifterna om antalet unika barn och unga per helår utgör dock uppskattningar. Resultaten bör därför tolkas med viss försiktighet, särskilt vid jämförelser mellan kommuner eller över kortare tidsperioder. Trots dessa begränsningar bedöms datamaterialet sammantaget ge ett tillräckligt stabilt underlag för övergripande uppföljning och analys.

Utveckling och kommunala skillnader i antalet aktualiseringar i Gävleborg 2021–2025

	Period Helår					2024-2025 %	2021-2025 %
	2021	2022	2023	2024	2025		
Sandviken	1786	1889	2062	2235	2067	-8%	16%
Gävle	5605	6125	6203	6257	6520	4%	16%
Söderhamn	1865	2015	2087	2502	2177	-13%	17%
Bollnäs	1737	1640	1952	1838	1917	4%	10%
Ovanåker	688	596	708	672	758	13%	10%
Ljusdal	789	1070	1287	1338	1050	-22%	33%
Hudiksvall	1824	2035	2020	1932	2147	11%	18%
Hofors	473	594	625	650	509	-22%	8%
Ockelbo	265	300	475	309	297	-14%	12%
Nordanstig	400	496	566	601	626	4%	57%
Länet	15 432	16 760	17 985	18 334	18 068	-1%	17%

Tabell 1. Totalt antal aktualiseringar till socialtjänsten 2025, 0 - 20 år, 10 kommuner. 2021-2025. Antal och procentuell förändring 2024-2025 samt 2021-2025

Jämfört med 2024 inkom något färre aktualiseringar: 18 068 aktualiseringar 2025 jämfört med 18 334 året innan. För länet som helhet motsvarar detta en marginell minskning på 1 %. Hälften av kommunerna står för en nedgång i aktualiseringar, medan det i resterande kommunerna i stället har ökat. Över femårsperioden har samtliga kommuner sett ett ökat antal aktualiseringar av barn och unga, och för hela länet uppgår ökningen till 17 %.

Fördelningsmönster bland olika aktualiseringstyper

	Period Helår					2024-2025 %	2021-2025 %
	2021	2022	2023	2024	2025		
Ansökan	702	761	714	863	800	-7%	14%
	4%	5%	5%	5%	4%		
Anmälan	14 487	15 701	16 962	17 133	16 940	-1%	17%
	94%	94%	94%	93%	94%		
Yttrande	233	283	297	320	321	0%	38%
	2%	1%	1%	2%	2%		
Överflyttning	10	15	11	5	7		
	0%	0%	0%	0%	0%		
Totalt	15 432	16 760	17 984	18 321	18 068	-1%	17%
	100%	100%	100%	100%	100%		

Tabell 2. Typ av aktualisering till socialtjänsten. 0-20 år. 10 kommuner. 2021-2025. Antal, n= 86 565, bortfall=15.

Fördelningen mellan aktualiseringstyp är i stort sett stabil under perioden 2021–2025.

Den dominerande kategorin, anmälningar, utgör genomgående cirka 93–94 procent av aktualiseringarna, med endast marginella variationer mellan åren. Ansökningar utgör omkring 4–5 procent och visar en svag ökning under 2022–2024, följt av en minskning 2025. Övriga kategorier förekommer i mycket liten omfattning (1–2 procent) eller inte alls. Sammantaget indikerar resultaten en hög grad av kontinuitet över tid, där observerade förändringar är små och främst rör lågfrekventa kategorier så som ansökningar och yttranden.

Andel ansökningar, anmälningar och yttranden 2025, länet. Procent.

		Sandviken	Gävle	Söderhamn	Bollnäs	Ovanåker	Ljusdal	Hudiksvall	Hofors	Ockelbo	Nordanstig
2025	Ansökan	4%	4%	3%	4%	6%	5%	4%	5%	8%	8%
	Anmälan	94%	94%	95%	95%	92%	94%	94%	85%	90%	91%
	Yttrande	2%	2%	2%	1%	2%	1%	2%	10%	2%	1%

Hur många unika barn aktualiseras?

	Antal aktualiserade unika barn och unga, Helår					2024-2025	2021-2025
	2021	2022	2023	2024	2025	%	%
Sandviken	876	933	1109	1120	1025	-8%	17%
Gävle	2661	2689	2863	2915	2819	-3%	6%
Söderhamn	756	816	836	906	848	-6%	12%
Bollnäs	749	749	788	758	833	10%	11%
Ovanåker	315	285	330	303	319	5%	1%
Ljusdal	400	468	598	558	500	-10%	25%
Hudiksvall	883	956	941	929	965	4%	9%
Hofors	244	282	310	303	252	-17%	3%
Ockelbo	131	171	198	143	149	4%	14%
Nordanstig	200	230	282	286	302	6%	51%
Länet	7215	7579	8256	8221	8012	-3%	11%

Tabell 4. Uppskattat antal unika barn och unga (0-20 år) som aktualiserats till länets socialtjänster, 10 kommuner, 2021- 2025, samt procentuell förändring 2024-2025 och 2021-2025.

Tabellen visar tydliga skillnader mellan kommunerna, både i nivå och i utveckling över tid av antalet unika barn som aktualiseras. Gävle, som är länets största kommun, har genomgående också det högsta antalet aktualiseringar av unika barn under hela perioden, medan övriga kommuner ligger på betydligt lägre nivåer. Flera kommuner uppvisar en ökning under perioden, men med olika mönster: vissa når en topp kring 2023–2024 och minskar därefter, medan andra visar en mer kontinuerlig ökning fram till 2025. Skillnaderna i både volym och utveckling över tid indikerar att lokala förhållanden, såsom befolkningsstorlek, organisering och arbetssätt inom socialtjänsten, sannolikt har betydelse för antalet aktualiseringar och bör beaktas i fortsatt uppföljning och analys. För länet som helhet har antalet aktualiseringar av unika barn och unga minskat med 3 % jämfört med 2024.

Hur gamla är barnen när de aktualiseras?

Diagram 1. Åldersfördelning, 0 - 20 år, aktualiseringar i Gävleborgs län under 2025, N = 18 068

Under 2025 registrerades 18 068 aktualiseringar av barn och unga hos länets socialtjänster. Det uppskattade antalet unika barn uppgick till 8 012, vilket motsvarar cirka 13 procent av länets barn och unga och i genomsnitt 2,3 aktualiseringar per barn (1). 2016 var genomsnittet 1,8 aktualiseringar per barn (2).

1. Källa: Data om befolkningens mängd 0-20 år, Gävleborgs län, 62 871 barn, hämtad från SCB 2026-03-19.
2. Åsbrink, 2024; Kihlström & Tillberg Mattsson, 2025

Diagrammet visar fördelningen av aktualiseringar av barn och unga utifrån ålder (0–20 år). Antalet aktualiseringar ökar successivt från de yngsta åldrarna och når sin högsta nivå i tonåren, med en tydlig topp i åldrarna cirka 14–16 år. Därefter minskar antalet aktualiseringar markant i de äldre åldersgrupperna, särskilt från 17 års ålder och uppåt.

Ålders- och könsstruktur bland aktualiserade barn och unga i Gävleborg 2025

Period helår	Medel ålder Unika barn	Median ålder Unika barn
2021	10,62	11
2022	10,63	11
2023	10,8	12
2024	10,89	12
2025	11,15	12

Tabell 5. Medel- och medianålder för aktualiserade unika barn och unga 0-20 år i Gävleborg, under perioden 2021-2025

	Kön		Totalt
	Pojke	Flicka	
0-6 år	1925	1601	3526
	55%	45%	100%
7-12 år	2986	2696	5682
	53%	47%	100%
13-16 år	3240	3038	6278
	52%	48%	100%
17-20 år	1576	1002	2578
	61%	39%	100%
Totalt	9727	8337	18 068
	54%	46%	100%

Tabell 6. Könsfördelning efter åldersgrupp, 0-20 år i Gävleborg under 2025

Tabellerna 5 och 6 visar både utvecklingen av medel- och medianålder över tid avseende det uppskattade antalet unika barn samt hur det totala antalet aktualiseringar fördelar sig mellan pojkar och flickor i olika åldersgrupper under 2025. Under perioden 2021–2025 har både medel- och medianåldern för unika barn som aktualiseras ökat något över tid. Medianåldern ligger stabilt på 11–12 år, medan medelåldern ökar från 10,62 år 2021 till 11,15 år 2025. Detta indikerar en svag förskjutning mot att äldre barn i större utsträckning aktualiseras. Könsfördelningen visar genomgående att en större andel av aktualiseringarna avser pojkar, vilket gäller i alla åldersgrupper.

Hur aktualiseringstyper fördelar sig mellan åldersgrupper bland barn och unga 0–20 år under 2025

Åldersgrupp	Ansökningar	Anmälningar	Yttranden	Totalt
0-6 år	3%	97%	0%	100%
7-12 år	4%	95%	1%	100%
13-16 år	4%	94%	2%	100%
17-20 år	8%	85%	7%	100%
Totalt	4%	94%	2%	100%

Tabell 7. Aktualiseringar i Gävleborgs län fördelat på typ av aktualisering samt åldersgrupp, procent.

Tabellen visar sammantaget att inflödet till socialtjänsten i huvudsak sker genom anmälningar, medan egna ansökningar och yttranden utgör en mer begränsad del av inflödet. Detta mönster återfinns i samtliga åldersgrupper, med undantag för åldersgruppen 17–20 år, där andelen ansökningar och yttranden är något högre jämfört med de övriga åldersgrupperna. En möjlig förklaring är att unga i denna åldersgrupp, till skillnad från yngre barn, i större utsträckning har möjlighet att lämna in egna ansökningar samt att yttranden, exempelvis avseende körkortsärenden, förekommer oftare. Resultaten i tabellen kan därför utgöra underlag för fortsatta analyser av socialtjänstens tillgänglighet samt av förutsättningarna för tidiga och frivilliga kontakter, i enlighet med intentionerna i den nya socialtjänstlagen.

Vem aktualiserar?

		Period helår, procent.					
		2021	2022	2023	2024	2025	
Ansökan 5%	Den enskilde/sökande	1%	1%	1%	2%	1%	Privata 23%
	Förälder vårdnadshavare	3%	4%	3%	5%	4%	
Anmälan 95%	Anhörig	7%	7%	7%	4%	6%	Myndigheter 77%
	Annan privatperson	13%	11%	12%	13%	12%	
	Förskola	2%	2%	2%	2%	2%	
	Skola	14%	15%	16%	15%	15%	
	Hälso- och sjukvård	13%	13%	13%	14%	13%	
	Socialtjänsten (ex officio)	16%	16%	15%	14%	16%	
	Polisen	21%	19%	20%	20%	21%	
	Åklagare/domstol	0%	0%	0%	0%	0%	
	Annan kommun	3%	4%	4%	4%	4%	
	Övrigt	7%	8%	7%	7%	6%	
	Totalt	100%	100%	100%	100%	100%	

Tabell 8. Vem aktualiserar barn och unga 0 - 20 år i Gävleborgs län 2021-2025, procent, n = 86 593.

Tabell 8 visar vem som initierar aktualiseringar av barn och unga till socialtjänsten och hur dessa fördelar sig mellan ansökan och anmälan. Sammantaget framgår att anmälan är den helt dominerande vägen, och står för cirka 95 procent av samtliga aktualiseringar, medan ansökningar utgör omkring 5 procent. Bland anmälningarna kommer en tydlig majoritet från myndigheter, som tillsammans står för omkring 77 procent av samtliga anmälningar. De största bidragen inom denna grupp kommer från polisen (20–21 %), socialtjänsten (ex officio), skolan och hälso- och sjukvården, som vardera utgör cirka 13–16 procent. Detta indikerar att professionella aktörer med regelbunden kontakt med barn och unga har en central roll i att uppmärksamma behov och initiera kontakter med socialtjänsten. Notera att förskolan står för en liten andel (2%) av anmälningarna.

Privatpersoner står sammantaget för cirka 23 procent av anmälningarna. Inom denna grupp är annan privatperson den vanligaste kategorin (cirka 11–13 procent). Föräldrar och vårdnadshavare gör däremot sällan anmälningar, utan ansöker i stället om bistånd. Sammantaget tyder resultaten på att aktualiseringar i relativt begränsad utsträckning initieras av barnens närmaste vuxna genom formella kontakter med socialtjänsten.

Orsaker till anmälan av barn och unga

	Orsak till anmälan, procent.				
	2021	2022	2023	2024	2025
Psykisk ohälsa hos barnet	4%	4%	4%	4%	5%
Beteendeproblem	13%	14%	14%	14%	16%
Skolproblem	3%	3%	3%	4%	4%
Relationsproblem i familjen	5%	5%	6%	5%	5%
Förseelse	2%	2%	2%	2%	2%
Egen brottslighet/kriminalitet	4%	4%	4%	3%	3%
Eget missbruk	3%	5%	4%	3%	2%
Omsorgssvikt	48%	46%	46%	47%	46%
Utsatt för övergrepp	6%	5%	6%	7%	7%
Våld i familjen	12%	11%	12%	11%	10%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Tabell 9. Orsak till anmälan 0–20 år, 10 kommuner 2021–2025, procent. N=80 567.

Tabellen visar att omsorgssvikt är den vanligaste angivna orsaken till anmälan under hela perioden 2021–2025 och ligger relativt stabilt på omkring 46–48 procent. Därefter följer beteendeproblem, som uppvisar en svag men tydlig ökning över tid, från 13 procent 2021 till 16 procent 2025. Detta kan indikera att problem kopplade till barns och ungas beteende aktualiseras i något högre utsträckning än tidigare.

Andelen aktualiseringar som avser relationsproblem i familjen är låg och har varit stabil över tid, omkring 5–6 procent. Aktualiseringar kopplade till egen brottslighet eller kriminalitet samt eget missbruk visar en svag minskning under perioden och uppgår år 2025 till 3 respektive 2 procent.

Även aktualiseringar som rör våld i familjen visar en svagt nedåtgående trend, från 12 procent år 2021 till 10 procent år 2025.

Beslut om att inleda social utredning efter anmälan under perioden 2021-2025

	Beslut om social utredning				
	2021	2022	2023	2024	2025
Anmälan	7567	8448	8278	8277	7995
	53%	54%	49%	48%	47%

Tabell 9. Beslut om social utredning efter anmälan. 0-20 år, 10 kommuner, åren 2021-2025.

Tabellen visar att antalet anmälningar ökade från 2021 till 2022, men därefter ligger det relativt stabilt fram till 2024 och minskar något under 2025. Samtidigt minskar andelen beslut om social utredning successivt under hela perioden, från 53 % år 2021 till 47 % år 2025. Detta indikerar att en mindre andel av anmälningarna leder till utredning över tid, trots att den totala volymen av anmälningar är fortsatt hög.

Sammanfattning

För länet som helhet minskade antalet aktualiseringar under 2025 med 1 procent jämfört med 2024. Sett över hela perioden 2021–2025 har dock antalet aktualiseringar ökat med 17 procent, vilket indikerar en långsiktigt ökande belastning på socialtjänsten. Samtidigt skiljer sig utvecklingen tydligt mellan kommunerna, med både ökning och minskningar under det senaste året. Detta pekar på att lokala förhållanden, såsom befolkningsstruktur, organisering, arbetssätt och strukturella faktorer, har betydelse för inflödet till socialtjänsten.

Fördelningen mellan olika typer av aktualiseringar är i stort sett stabil under perioden 2021–2025. Anmälningar utgör den dominerande aktualiseringstypen och står för cirka 93–94 procent av samtliga aktualiseringar, medan ansökningar och andra aktualiseringstyper förekommer i begränsad omfattning.

Det uppskattade antalet unika barn och unga som aktualiserades under 2025 uppgick till 8 012, vilket motsvarar cirka 13 procent av länets barn och unga. I genomsnitt aktualiserades varje barn 2,3 gånger under året, vilket innebär en ökning jämfört med 2016, då motsvarande genomsnitt var 1,8 aktualiseringar per barn. En möjlig tolkning är att barn som i dag kommer i kontakt med socialtjänsten har fler återkommande aktualiseringar än tidigare. Ökningen kan också tolkas som ett tecken på att myndigheter som kommer i kontakt med barn och unga har blivit mer uppmärksamma på deras behov av stöd och hjälp, och att myndigheter helt enkelt har blivit bättre på att anmäla.

Antalet aktualiseringar ökar successivt med barnets ålder och når en tydlig topp i åldrarna 14–16 år. Därefter minskar antalet markant, särskilt från 17 års ålder och uppåt. Mönstret indikerar att behovet av insatser och kontakter med socialtjänsten är som störst under de tidiga och mellersta tonåren, medan betydligt färre aktualiseringar sker bland yngre barn och unga vuxna. Detta kan spegla både utvecklingsrelaterade riskfaktorer under tonåren och socialtjänstens uppdrag samt målgruppsinriktning. Fördelningen understryker betydelsen av förebyggande och tidiga insatser i yngre åldrar, liksom behovet av riktade insatser för tonåringar, i linje med den nya socialtjänstlagens fokus på tidigt, tillgängligt och kunskapsbaserat arbete.

Analysen av ålder visar vidare att både medel- och medianåldern för aktualiseringar har ökat något under perioden 2021–2025. Medianåldern har ökat från 11 till 12 år, medan medelåldern har ökat från 10,62 till 11,15 år, vilket indikerar en svag förskjutning mot att något äldre barn i större utsträckning aktualiseras. Könsfördelningen är stabil över tid och visar genomgående att pojkar utgör en större andel av de aktualiserade, vilket gäller i samtliga åldersgrupper.

Anmälningar görs huvudsakligen av myndigheter, som står för cirka 77 procent av samtliga anmälningar. Detta belyser den centrala roll som professionella aktörer med regelbunden kontakt med barn och unga spelar för att uppmärksamma behov och initiera kontakter med socialtjänsten. Omsorgssvikt är den vanligaste anmälningsorsaken och förekommer i cirka 46–48 procent av fallen. Därefter följer beteendeproblem, som visar en svag men tydlig ökning över tid. Andelen aktualiseringar som rör egen brottslighet, skadligt bruk samt våld i familjen har under perioden minskat något.

Andelen beslut om social utredning har successivt minskat under hela perioden, från 53 % år 2021 till 47 % år 2025. Detta indikerar att en mindre andel av anmälningarna leder till utredning över tid, trots att den totala volymen av anmälningar är fortsatt hög.

Sammantaget visar resultaten på en långsiktig ökning i volym, i kombination med stabila mönster avseende kön, aktualiseringstyper och huvudsakliga orsaker. Detta ger ett robust kunskapsunderlag för fortsatt uppföljning, analys och utveckling av socialtjänstens arbete med barn och unga, särskilt i relation till ålders- och könsspecifika behov samt den nya socialtjänstlagens inriktning.

Slutsats

Resultaten visar att socialtjänsterna i länet troligtvis står inför en fortsatt hög och långsiktigt ökande belastning, trots en viss minskning under det senaste året. Samtidigt präglas utvecklingen av tydliga variationer mellan kommunerna, vilket innebär att åtgärderna behöver vara lokalt anpassade. Den ökande frekvensen av återaktualiseringar per barn, tillsammans med förskjutningen mot något äldre barn och en tydlig koncentration till tonåren, understryker behovet av att ytterligare stärka det förebyggande arbetet och utveckla tidiga, tillgängliga insatser i yngre åldrar.

Mot bakgrund av den nya socialtjänstlagens inriktning kan resultaten användas som ett strategiskt underlag för att styra resurser mot insatser som kan minska behovet av upprepade aktualiseringar, stärka samverkan med centrala anmälare aktörer samt säkerställa en mer likvärdig och kunskapsbaserad socialtjänst i hela länet.

Referenser

Statistiska Centralbyrån (SCB) 2026. Folkmängden efter ålder och kön. År 1860 - 2024.
PxWeb

Almqvist, A. & Åsbrink, P. (2009). *Att dokumentera socialtjänstens insatser för Barn och Unga. Aktualiseringar till socialtjänsten i Gävleborg 2008.* FoU Rapport 2009:4. FoU Välfärd, Region Gävleborg.

Åsbrink, P. (2024). *Att dokumentera socialtjänstens insatser för barn och unga.* FoU Rapport 2024:1. FoU Välfärd, Region Gävleborg.

